

RIDICAREA NIVELULUI DE PREGĂTIRE A FUNCȚIONARILOR PUBLICI ÎN DOMENIUL TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIONALE ȘI DE COMUNICAȚII

Eugenia CEBOTARU,
lector superior universitar,
Academia de Administrare Publică
de pe lângă Președintele Republicii Moldova

SUMMARY

The purpose of this paper is to review the objectives and actions under these objectives pertaining to civil servants training and certification in information and communication technologies and governance. All at once, to indicate which institutions are responsible for this action to the terms of achievement. And of course, the role of Academy of Public Administration training and certification of national civil servants.

110

Administrarea Publică, nr. 1, 2011

A pune la dispoziție serviciile administrative prin mijloace electronice, înseamnă a crea beneficii atât pentru cetățeni, mediul de afaceri, utilizatori, cât și pentru administrația publică. Guvernarea electronică va contribui, în primul rând, la creșterea gradului de transparență și a eficienței în instituțiile publice, la îmbunătățirea productivității prin utilizarea tehnologiei informației și, nu în ultimul rând, la reducerea corupției.

Dacă e să ne referim la activități de instruire și specializare, atunci putem menționa, că introducerea tehnologiei informaționale (TI) în birourile de lucru la toate nivelurile, creează necesitatea unei instruiți corespunzătoare a funcționarilor publici. Nefamiliarizarea lor cu potențialul oferit de noile tehnologii și lipsa instruirii aferente pot conduce la o reacție de respingere din partea acestora, viciind efectul scontat de pe urma substanțialelor investiții făcute de Guvern în acest domeniu.

Este îmbucurător faptul că un număr

impunător de funcționari publici sunt deja familiarizați cu instrumentele TI. Acest lucru este în strictă concordanță cu răspândirea folosirii calculatorului personal în cadrul administrațiilor publice, care în prezent este variabilă. Programul de răspândire a instrumentelor TI și a rețelelor informaționale trebuie însoțit de un program de instruire în operarea pe calculator.

Este foarte important să știm cum stăm în prezent la capitolul informatizarea administrației publice, dar și care sunt aptitudinile funcționarilor publici în acest domeniu. Pentru a aduce o anumită contribuție în acest domeniu, am găsit de cuviință să descriem situația la capitolul instruirea funcționarilor publici. Să vedem, care sunt obiectivele principale și acțiunile prevăzute de aceste obiective la nivel național și care sunt instituțiile responsabile în scopul realizării acestor obiective.

Republica Moldova, fiind un stat-membru al Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est, a semnat încă în iunie 2002

Declarația de Intenție și și-a asumat responsabilitatea edificării societății informaționale bazate pe principiile consfințite în Statutul ONU, în Declarația Universală a Drepturilor Omului și în Carta edificării societății informaționale globale de la Okinawa în 2000. Documentele menționate, precum și Decretul Președintelui Republicii Moldova *Privind edificarea societății informaționale în Republica Moldova*¹, Hotărârea Guvernului Republicii Moldova *Privind aprobarea politicii de edificare a societății informaționale în Republica Moldova*², au servit drept bază conceptuală pentru elaborarea Strategiei Naționale de edificare a societății informaționale în Republica Moldova.

Puțin mai târziu, în 2005, a fost aprobată Strategia Națională de edificare a societății informaționale – „Moldova electronică”, conform anexei nr.1 și Planul de acțiuni pentru realizarea Strategiei Naționale de edificare a societății informaționale – „Moldova electronică”, conform anexei nr.2¹ (în continuare – Strategia).

Această Strategie stabilește drept una din priorități implementarea guvernării electronice și anume în cadrul realizării acestei strategii, Republica Moldova a lansat implementarea guvernării electronice (în continuare – e-guvernare). La etapa actuală, este foarte important să fie soluționate, în primul rând, problemele ce țin de pregătirea administrației publice și a societății, în ansamblu, în domeniul formării infrastructurii e-guvernării și utilizării la scară largă a tehnologiilor informaționale în diferite domenii.

Întru executarea prevederilor Strategiei Naționale de edificare a societății informaționale și a Planului de acțiuni pentru realizarea acesteia, în scopul eficientizării procesului de

implementare a TIC (tehnologiilor informaționale și de comunicații) în activitatea autorităților administrației publice, Guvernul a hotărât să aprobe Concepția guvernării electronice și s-a stabilit că Ministerul Educației și Tineretului, de comun acord cu Academia de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova (în continuare – Academia de Administrare Publică) și Ministerul Dezvoltării Informaționale, până la 1 septembrie 2006, să elaboreze și să aprobe Normele metodologice privind instruirea și certificarea funcționarilor publici în domeniul TIC și al e-guvernării.

Conform Normelor metodologice privind instruirea și certificarea funcționarilor publici în domeniul tehnologiilor informaționale și de comunicații și a e-guvernării (în continuare – Normele metodologice) Academia de Administrare Publică elaborează planurile-grafic de instruire și certificare a funcționarilor publici, care sunt aprobate de către Guvernul Republicii Moldova (prin comanda de stat).

Academia de Administrare Publică elaborează și coordonează cu Ministerul Educației și Tineretului și Ministerul Dezvoltării Informaționale:

- programele de instruire și de evaluare;
- cerințele față de centrele de instruire a funcționarilor publici și regulamentul de funcționare a acestora;

- cerințele față de centrele de testare, în care va avea loc certificarea cunoștințelor funcționarilor publici.

În bază cerințelor respective, Academia de Administrare Publică, în colaborare cu Ministerul Educației și Tineretului și Ministerul Dezvoltării Informaționale desemnează instituțiile în care vor fi deschise centre de instruire și testare.

Centrele de instruire și de testare sunt organizate în următorul mod:

- pentru funcționarii publici de rangul I - în Academia de Administrare Publică;
 - pentru funcționarii publici de rangul II - în Academia de Administrare Publică și în instituții de învățământ superior;
 - pentru funcționarii publici de rangul III - în Academia de Administrare Publică, în instituțiile de învățământ superior și în alte instituții, care vor corespunde cerințelor înaintate pentru aceste centre⁴.
- În conformitate cu comanda de stat de instruire și certificare a funcționarilor publici, organele administrației publice centrale și locale trebuie să delege funcționarii publici la cursurile de instruire și examenele de certificare.

Totodată, funcționarii publici pot solicita certificarea cunoștințelor în domeniul TIC și e-guvernării și fără ca să urmeze în mod obligatoriu cursurile de instruire. Însă Academia de Administrare Publică formează comisiile de evaluare și organizează testarea funcționarilor publici în centrele de testare desemnate.

Conform Normelor metodologice, funcționarii publici, care în urma evaluării vor acumula numărul stabilit de credite de studii, vor primi Certificatul Național de Operare pe Calculator - documentul ce atestă nivelul de cunoaștere a TIC și a bazelor e-guvernării.

Unul dintre obiectivele principale este *sporirea nivelului de pregătire în domeniul TIC a angajaților publici*. Cu susținerea Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare „Suport în edificarea e-guvernării în Republica Moldova”, în perioada martie-mai 2007 a fost implementat Proiectul-pilot de instruire a 190 de funcționari publici în sfera TIC și e-guvernării, realizat de Universitatea Tehnică a Moldovei în colaborare cu

Academia de Administrare Publică, Ministerul Administrației Publice Locale, Ministerul Educației și Tineretului, Universitatea de Stat “Alec Russo” din Bălți și Universitatea de Stat “B.P. Hașdeu” din Cahul, în conformitate cu Normele metodologice privind instruirea și certificarea funcționarilor publici în domeniul tehnologiilor informaționale și de comunicații și a e-guvernării.

În semestrul I al anului 2007, în colaborare cu Grupul de experți din cadrul Aparatului Guvernului finanțat din Fondul fiduciar multidonor, Academia de Administrare Publică a realizat 2 cursuri de instruire pentru 40 de funcționari din administrația publică centrală – „Utilizarea tehnologiilor informaționale”.

Pe parcursul anului 2007, în raioanele republicii, au fost organizate cursuri de instruire în domeniul TI, pentru secretarii consiliilor locale, precum și pentru funcționarii din primării.

La compartimentul II numit **Guvernarea și democrația electronică**, unul dintre obiectivele prevăzute este *Reingineria autorităților administrației publice pentru alinierea la cerințele guvernării electronice*.

Una dintre acțiunile acestui compartiment este a) *cercetarea și evaluarea aplicațiilor din domeniul e-guvernării, ale instituțiilor guvernamentale* (termenul de realizare indicat a fost stabilit pentru anii 2005–2007). Instituțiile responsabile pentru această acțiune sunt pe lângă Academia de Științe a Moldovei, ministerele de ramură și Academia de Administrare Publică.

Conform Strategiei de reformă a administrației publice centrale, implementarea TIC în activitatea administrației publice implică în mod

obligatoriu reingineria proceselor de administrare și de luare a deciziilor⁵. Realizarea acestei acțiuni a fost preconizată pentru anii 2005-2010.

Un alt obiectiv important prevăzut este *sporirea nivelului de pregătire în domeniul TIC a angajaților*. Una dintre acțiunile prevăzute de acest obiectiv este

a) *instruirea și certificarea funcționarilor publici pentru utilizarea eficientă a noilor tehnologii, inclusiv prin forme de instruire la distanță*. Realizarea acestei acțiuni a fost preconizată pentru anii 2006 - 30% și 2010 - 70%. Pentru această acțiune este responsabilă doar Academia de Administrare Publică.

O altă acțiune, tot atât de importantă, prevăzută de acest obiectiv este b) *organizarea cursurilor de specializare pentru managerii de infrastructură TIC, personalul de înregistrare a documentelor și personalul de la ghișeele de lucru cu publicul*. Realizarea acestei acțiuni a fost preconizată pentru anii 2005-2007. Pentru această acțiune sunt responsabile ministerele și așa-numitele pe atunci departamente.

Această acțiune urmărește scopul de a accentua și a îmbunătăți abilitățile specifice ale cadrelor de conducere responsabile cu infrastructura IT, mai ales ale managerilor de rețea, personalului de înregistrare a documentelor și personalului de la ghișeele de relații cu publicul, pentru a se familiariza cu noile servicii și a le face eficiente în slujba cetățenilor, prin familiarizarea acestora cu ultimele inovații tehnologice și legislative. Cursurile de specializare vor utiliza materialele metodologice de instruire editate special pentru acordarea consultanței necesare organizării acestor cursuri la nivel național.

La compartimentul III numit

Economia electronică este indicat obiectivul ce ține de *sporirea gradului de pregătire a reprezentanților mediului de afaceri și instituțiilor publice în domeniul economiei electronice, promovarea avantajelor e-comerțului*.

Una dintre aceste acțiuni ce ține de realizarea acestui obiectiv este a) *elaborarea programelor guvernamentale de instruire și perfecționare în domeniul e-comerțului și e-businessului pentru funcționarii publici și managerii /specialiștii din sectorul privat și sistemul financiar-bancar*. Pentru această acțiune sunt responsabile atât Ministerul Educației, cât și sectorul privat.

O altă acțiune, tot atât de importantă, ce ține de realizarea acestui obiectiv este b) *susținerea cursurilor și seminarelor de instruire pentru reprezentanții mediului de afaceri și instituțiilor publice referitor la posibilitățile și avantajele oferite de comerțul electronic*. Realizarea acțiunii a fost preconizată pentru anii 2005-2010. Pentru această acțiune sunt responsabile atât Academia de Administrare Publică, cât și sectorul privat.

La compartimentul IV numit **Educația electronică** este indicat obiectivul ce ține de *asigurarea condițiilor pentru ca funcționarii publici din autoritățile administrației publice centrale și locale să cunoască și să aplice TIC (tehnologii informaționale și de comunicații) în volumul prevăzut de ECDL (European Computer Driving Licence)*.

Una dintre acțiuni este a) *elaborarea și implementarea curriculumului "Tehnologii informaționale și de comunicații pentru funcționarii publici"*

(termenul de realizare indicat l-au constituit anii 2005-2006). Pentru această acțiune sunt responsabile Ministerul Educației, Aparatul Guvernului și Academia de Administrare Publică.

O altă acțiune ce ține de realizarea acestui obiectiv este *b) elaborarea și editarea manualelor și a ghidurilor metodice pentru predarea disciplinei „TIC pentru funcționarii publici”*. Realizarea acțiunii a fost preconizată pentru anii 2005-2006. Responsabili pentru această acțiune au fost atât Ministerul Educației, cât și Academia de Administrare Publică.

O altă acțiune ce ține de realizarea acestui obiectiv este *c) organizarea cursurilor de perfecționare a funcționarilor publici în domeniul TIC*. Realizarea acțiunii a fost preconizată pentru anii 2005-2007. Responsabili pentru această acțiune au fost numiți atât Aparatul Guvernului, cât și Academia de Administrare Publică.

Aceste acțiuni se concentrează pe instruirea funcționarilor publici ca utilizatori ai tehnologiei informaționale, având două aspecte:

- furnizarea cunoștințelor de bază privind operarea pe calculator a tuturor funcționarilor publici;
- sporirea nivelului cunoștințelor celor care deja au noțiuni de bază.

Aici putem menționa, că, actualmente, la noi în țară avem posibilitate de a fi evaluați în domeniul TIC atât la nivel european modelul “Licenței Europene de Operare pe Computer” (ECDL), cât și la nivel național - Certificarea funcționarilor publici și eliberarea certificatelor CNOC.

Cursurile de instruire și perfecționare vor urma modelul ECDL, care a fost adoptat ca standard de guvernele mai multor țări. Ministerul Educației trebuie să

recomande această abordare tuturor liceelor cu profil tehnic; ECDL a fost propus tuturor statelor-membre ale UE ca certificat standard pentru calificarea de bază în utilizarea calculatorului.

Planul asigură fiecărui funcționar public un curs de instruire de 30 de ore, atât pentru începători, cât și pentru avansați. Cursurile ECDL sunt adaptate problemelor speciale legate de motivarea funcționarilor publici. În scopul de a evita luarea oamenilor de la locul de muncă pe perioada instruirii, se va recurge – acolo unde va fi posibil - la metodele învățământului de la distanță.

Cursurile constau, în mare parte, în practica efectivă pe calculator și necesită structuri adecvate pe întreg teritoriul țării. Centre cu laboratoare pentru instruirea și certificarea ECDL sunt înființate în diferite instituții de învățământ din țară.

În Moldova, angajații publici trebuie să obțină permisul ECDL, actualmente există deja mai multe instituții acreditate. În prima fază, în program au fost implicați un număr impunător de angajați publici. A fost elaborat și un set de manuale de instruire a funcționarului public formate din 7 module:

1. Concepte de bază ale tehnologiei informației.
2. Utilizarea computerului și organizarea fișierelor.
3. Procesare de text – Word.
4. Calcul tabelar – Excel.
5. Baze de date – Access.
6. Prezentări – Power Point.
7. Internetul și poșta electronică.

Puțin mai târziu, în 2008, a fost elaborat un alt plan de acțiuni numit Planul de acțiuni pentru realizarea Strategiei Naționale de edificare a societății informaționale – „Moldova electronică”. Unul dintre obiectivele principale ale

acestui plan este *sporirea nivelului de pregătire în domeniul TIC a funcționarilor publici*.

Una dintre acțiuni este *instruirea și certificarea funcționarilor publici pentru utilizarea eficientă a noilor tehnologii, inclusiv prin forme de instruire la distanță*. Termenul stabilit de realizare integrală a acestei acțiuni a fost stabilit pentru anii 2006-2010. Instituția responsabilă pentru îndeplinirea acestui obiectiv a fost desemnată doar Academia de Administrare Publică. Sursele de finanțare preconizate pentru îndeplinirea acestui obiectiv sunt atât resurse proprii, cât și suportul donatorilor. Termenul de realizare în anul 2008 a fost indicat pe parcursul anului. Rezultatele preconizate pentru anul 2008 sunt Certificarea funcționarilor publici și eliberarea certificatelor CNOC.

Încă în anul 2006, prin decizia Consiliului metodic al Academiei de Administrare Publică, a fost elaborat un set de manuale de instruire a funcționarului public format din 8 module:⁶

1. Concepte de bază ale tehnologiei informației.
2. Sisteme de operare.
3. Procesare de text.
4. Calcul tabelar.
5. Baze de date.
6. Prezentări.
7. Internetul și poșta electronică.
8. Societatea informațională și guvernarea electronică.

Programele analitice din componența modulelor 1-7 sunt orientate spre aspectele aplicative ale TIC, obiectivul general fiind formarea abilităților practice de lucru cu calculatorul și aplicațiile respective. Programa analitică din componența modulului 8 vizează aspectele social-economice și legislativ-normative ale societății informaționale și e-guvernării în Republica Moldova.

Funcționarul public alege în mod

individual modulele pentru care dorește să treacă evaluarea și să obțină certificatul respectiv, însă modulele 1, 2, 7 și 8, nivelul de bază, sunt obligatorii. Acest set de manuale este elaborat în cadrul Proiectului "Susținerea implementării e-guvernării în Republica Moldova".

În structura Academiei de Administrare Publică un loc aparte îl ocupă Departamentul dezvoltare profesională, care este o subdiviziune structurală din cadrul Academiei, misiunea căruia constă în planificarea, organizarea și desfășurarea procesului de dezvoltare profesională a personalului din autoritățile publice și din alte instituții publice și private.

Pentru fiecare an este elaborat Planul cursurilor de dezvoltare profesională a personalului din autoritățile publice, organizate în cadrul Academiei de Administrare Publică. Pe lângă cursurile de dezvoltare profesională a personalului din autoritățile publice, sunt planificate și cursuri ce țin de utilizarea tehnologiilor informaționale și de comunicații.

Categoriile de participanți la aceste cursuri sunt atât personalul din autoritățile administrației publice locale de nivelurile I și II, cât și personalul din autoritățile administrației publice centrale.

Dacă ar fi să ne referim la anul în curs, conform Planului cursurilor de dezvoltare profesională a personalului din autoritățile publice, organizate în cadrul Academiei de Administrare Publică în semestrul I al anului 2011, la comanda de stat⁷ vor fi organizate cursuri în domeniul TIC, cel puțin, o dată în lună câte 25-35 de utilizatori. Însă pe întreaga perioadă, în 1994 - 2010, în cadrul Departamentului dezvoltare profesională și-au perfecționat calificarea în domeniul TIC un număr impunător de funcționari publici.

Astfel, conducerea de tip informațional trebuie să conducă la:

- ridicarea nivelului de competență în

utilizarea TI, atât pentru cei care au deja abilități, cât și pentru cei care utilizează pentru prima dată un calculator;

- creșterea productivității tuturor celor care lucrează cu calculatorul;

- realizarea unei amortizări serioase a investițiilor făcute în TI;

- asigurarea că toți utilizatorii de calculatoare înțeleg cum poate fi eficient folosită TI și că aceștia sunt familiarizați cu problemele de calitate implicite;

- crearea abilităților care să determine pe oricine, indiferent de nivelul și tipul școlarizării, să dorească să devină o parte a “societății informaționale”.

Permisul european de conducere a computerului este o condiție obligatorie

pentru un loc de muncă decent în orice țară din Europa. Să sperăm că în timpul cel mai apropiat, și în Moldova, deținerea oricărui dintre aceste certificate - fie la nivel național, fie la nivel european - vor constitui condiții obligatorii la angajarea funcționarilor publici.

Deținătorul certificatului ce atestă cunoașterea TIC și a bazelor guvernării electronice va avea prioritate în cazul atestărilor și promovărilor în funcție.

Informatizarea administrației publice nu înseamnă reducerea funcționarilor publici, ci specialiști mai bine pregătiți, specialiști care să ofere cetățenilor republicii noastre servicii de cea mai înaltă calitate.

BIBLIOGRAFIE

1. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.632 din 8 iunie 2004 „Privind aprobarea politicii de edificare a societății informaționale în Republica Moldova”.

2. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.255 din 9 martie 2005, Strategia Națională de edificare a societății informaționale „Moldova electronică”, Anexa nr. 1 și Planul de acțiuni pentru realizarea Strategiei Naționale de edificare a societății informaționale - “Moldova electronică”, Anexa nr.2 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.46-50/336 din 25.03.2005.

3. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la Concepția guvernării electronice, nr. 733 din 28.06.2006 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.106-111 art. nr. 799 din 14.07.2006.

4. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.476 din 27 martie 2008, Planul de acțiuni pentru realizarea Strategiei Naționale de edificare a societății informaționale – “Moldova electronică” în anul 2008, Anexa nr.2.

5. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la Strategia de reformă a administrației publice centrale, nr.1402 din 30 decembrie 2005.

6. Decretul Președintelui Republicii Moldova m. I 743-III din 19 martie 2004 „Privind edificarea societății informaționale în Republica Moldova”.

7. Decizia Consiliului metodic al Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, nr. 7 din 27 iunie 2006.

NOTE

8. Planul cursurilor de dezvoltare profesională a personalului din autoritățile publice, organizate în cadrul Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova în semestrul I al anului 2011 la comanda de stat, Conform Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 1114 din 06.12.2010.

¹ Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1743-III din 19 martie 2004 „Privind edificarea societății informaționale în Republica Moldova”.

² Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 632 din 8 iunie 2004 „Privind aprobarea politicii de edificare a societății informaționale în Republica Moldova”.

³ Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind Strategia Națională de edificare a societății informaționale

– „Moldova electronică”, nr. 255 din 09.03.2005 //

Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 46-50/336 din 25.03.2005.

⁴ Norme metodologice privind instruirea și certificarea funcționarilor publici în domeniul tehnologiilor informaționale și de comunicații și a guvernării electronice, Ordinul 288 din 12.09.2006, Chișinău, 2006. „Norme metodologice” sunt elaborate în baza Hotărârii Guvernului Republicii Moldova „Cu privire la Concepția guvernării electronice” nr. 733 din 28 iunie 2006 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 106-111, art. 799.

⁵ Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la Strategia de reformă a administrației publice centrale, nr. 1402 din 30 decembrie 2005.

⁶ Aprobat prin decizia Consiliului metodic al Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, nr. 7 din 27 iunie 2006.

⁷ Planul cursurilor de dezvoltare profesională a personalului din autoritățile publice, organizate în cadrul Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova în semestrul I al anului 2011 la comanda de stat, Conform Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 1114 din 06.12.2010.

Prezentat: 11 februarie 2011.

Recenzent: Oleg BULGARU, doctor în științe fizico-matematice, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: cebotaru@list.ru